

दीन दयाल उपाध्याय ग्रामीण कौशल्य योजना

- ❖ ही केंद्रीय ग्रामीण विकास मंत्रालयाची मागणी-आधारित प्लेसमेंटशी कौशल्य प्रशिक्षणाची योजना असून 'राष्ट्रीय ग्रामीण आजीविका अभियाना'चा एक भाग आहे.
- ❖ पूर्वीच्या स्वर्ण जयंती ग्राम स्वरोजगार योजना / आजीविका योजनेचा भाग असलेल्या 'स्पेशल प्रोजेक्ट्स' या योजनेची पुनर्रचना करून
- ❖ **२५ सप्टेंबर, २०१४** रोजी ही योजना घोषित करण्यात आली. ग्रामीण गरीब कुटुंबांच्या उत्पन्नामध्ये वैविध्य आणणे आणि ग्रामीण तरूणांच्या करियरविषयक आकांक्षांची पूर्तता करणे.
- ❖

वैशिष्ट्ये (Features)

- या योजनेतर्गत खाजगी शिक्षण व कौशल्य प्रशिक्षण तज्ज्ञांना आधुनिक व सर्व सोयींनी युक्त असलेली प्रशिक्षण केंद्रे स्थापन करण्यासाठी निधी दिला जाईल. त्यांची पाहणी व मूल्यमापन करण्याची जबाबदारी राज्य सरकारांवर असेल.
- या केंद्रांमध्ये १५ ते ३५ वयोगटातील व्यक्तींना रोजगाराधारित कौशल्याबरोबरच संगणक / टॅबलेटचा वापर, इंग्रजी बोलणे आणि इतर जीवन-कौशल्यांचे पूर्णपणे मोफत प्रशिक्षण दिले जाईल. महिला, अपंग इत्यादींसाठी ३५ वर्षे वयाचे बंधन नसेल.
- प्रशिक्षण कार्यक्रम पूर्ण केल्यानंतर नावाजलेल्या संस्थांमध्ये नोकरी मिळण्यासाठी मदत केली जाईल. नोकरी मिळाल्यानंतर प्राप्त होईल. २ ते ६ महिन्यांसाठी योजनेतर्गत सॅलरी टॉप-अप
- सध्या योजनेतर्गत १,१०० प्रशिक्षण केंद्र कार्यरत आहेत. त्यांची संख्या २-३ वर्षांत २,००० पर्यंत वाढण्याची शक्यता आहे.
- सध्या ३३० हून अधिक ट्रेड्समध्ये प्रशिक्षण उपलब्ध आहे. ती संख्या ५०० पर्यंत वाढेल.
- या योजनेतर्गत जम्मू व काश्मिरमधील व्यक्तींसाठी 'हिमायत' नावाचा, तर डाव्या अतिरेकाने प्रभावित नक्षल प्रभावित जिल्ह्यांमधील व्यक्तींसाठी 'रोशनी' नावाचा विशेष प्रशिक्षण प्लेसमेंटचा कार्यक्रम चालविला जात आहे.
- सामाजिक समावेशनाच्या उद्देशाने योजनेतर्गत ५० टक्के निधी अनुसूचित जाती व जमातींसाठी, १५ टक्के अल्पसंख्यांकांसाठी, ३ टक्के अपंगांनासाठी राखून ठेवला जाईल. प्रत्येक प्रशिक्षण कार्यक्रमात ३३ टक्के जागा महिलांसाठी असतील.

अंमलबजावणी मॉडेल

- DDU-GKY 3-स्तरीय अंमलबजावणी मॉडेलचे अनुसरण करते. MoRD मधील DDU-GKY नॅशनल युनिट धोरण-निर्धारण, तांत्रिक समर्थन आणि सुविधा एजन्सी म्हणून कार्य करते. DDU-GKY राज्य मिशन अंमलबजावणी समर्थन प्रदान करतात; आणि प्रकल्प अंमलबजावणी एजन्सी (PIAs) कौशल्य आणि प्लेसमेंट प्रकल्पांद्वारे कार्यक्रम राबवतात.